jišťovna, majíc bezprostřední zájem na řádné správě všech složek nemocenského pojištění, ukládá všem nemocenským pojišťovnám (pokladnám), aby jí podávaly urychleně zprávy o všech důležitějších věcech, týkajících se správy pojišťoven (pokladen).

Zejména je nutno, aby nemocenské pojišťovny (pokladny) předkládaly Ústřední sociální pojišťovně opisy všech usnesení, která přesahují rámec obyčejného hospodaření, jako na př. usnesení o přijímání nových zaměstnanců.

Zvláště pak bude Ústřední sociální pojišťovnu bezodkladně zpraviti o usnesení dozorčího výboru podle § 66, odst. 5. a o opatřeních, jež učiní vedoucí úředníci pojišťoven podle § 70, odst. 4. cit. zák. Vedoucí úředník je též povinen, aby Ústřední sociální pojišťovně podal ihned zprávu o tom, když představenstvo nebo některý jeho člen podá resignaci na svoji funkci, nebo nekoná-li představenstvo řádné schůze, jak ve stanovách té které pojišťovny je nařízeno.

Ústřední sociální pojišťovna upozorňuje, že představenstvo spravuje a zastupuje nemocenskou pojišťovnu ve všech věcech, jež nejsou zákonem nebo stanovami vyhraženy valné hromadě nebo jiným orgánům pojišťovny. Představenstva nemocenských pojišťoven jsou však podle ustanovení § 278, odst. 4., výslovně zmocněna, aby do té doby, než budou vydány vzorné stanovy, usnášela se o změně svých dosavadních stanov. Takové změny nabývají však platnosti teprve po schválení Ústřední sociální pojišťovnou.

Oběžník Ústřední sociální pojišťovny ze dne 24. srpna 1926, č. 11, o odbytném podle § 121, odst. 1., zákona č. 221/1924.

Pozůstalí po pojištěnci, který před uplynutím čekací doby zemřel, mají nárok na odbytné ve výši ročního invalidního důchodu, na nějž by pojištěnec měl nárok, kdyby byl dokonal čekací dobu (§ 121, odst. 1.).

Z malého počtu doposud došlých žádostí o odbytné je vidno, že ustanovení o tomto nároku v kruzích pojištěnců a jejich rodinných příslušníků nejsou ještě známa. Ústřední sociální pojišťovna pokládá za svou samozřejmou povinnost, starati se o to, aby znalost o tomto nároku byla co nejvíce rozšířena. Tento úkol mohou nejlépe splniti nemocenské pojišťovny, které jsou v přímém styku s pojištěnci a jejich rodinami. Ústřední sociální pojišťovna žádá proto, aby nemocenské pojišťovny při žádné příležitosti neopominuly upozorňovati na nárok na odbytné; mohou tak činiti zejména při výplatě pohřebného. Bude jistě v zájmu popularisace invalidního a starobního pojištění, aby na tuto dávku bylo poukazováno i při jiných vhodných příležitostech (zejména při přednáškách, schůzích a krajinským tiskem); zatím však nebudtež vydávány zvláštní tištěné vyhlášky. Touto otázkou bude se zabývati Ústřední sociální pojišťovna v dohodě s jednotlivými svazy nemocenských pojišťoven.

Ústřední sociální pojišťovna doufá, že se tímto způsobem dá dosíci toho, aby skutečně každý, jemuž nárok na odbytné přísluší, svoje právo uplatnil, takže nedojde v žádném případě k promlčení nároku (§ 122).

Při vyřizování jednotlivých žádostí nechť se řídí tamní pojišťovna těmito pokyny:

Pozůstalými podle § 121, odst. 3., jsou: a) manželka (manžel), b) děti, c) rodiče, d) sourozenci.

Nárok přísluší v uvedeném pořadí, t. j. je-li tu alespoň jedna o p r á v n ě n á osoba v dřívějším pořadí, nepřichází v úvahu nikdo z dalších pozůstalých.

Nárok na odbytné jest (ústně nebo písemně) přihlásiti u nemocenské pojišťovny, u které byl zemřelý naposled pojištěn (§ 186). Nárok může uplatňovati pouze osoba oprávněná, nebo její zákonný zástupce; nezletilec, dosáhnuvší 17. roku, může jej uplatňovati sám. Jinak musí za děti do 17. let — není-li tu otce — zakročiti poručník neb organisace pro péči o mládež (§ 137).

Neuplatní-li se nárok do roka po smrti pojištěncově, zaniká (§ 122).

Nemocenská pojišťovna o vznesené žádosti provede potřebné šetření a předloží ji pak se svým dobrým zdáním a doklady Ústřední sociální pojišťovně, která o nároku rozhodne (§ 187, odst. 2.).

V případě odbytného manželce (manželovi) nebo dětem obyčejně zvláštního šetření nebude třeba, poněvadž jde zpravidla pouze o zjištění skutečnosti (smrti pojištěnce, rodinných poměrů atd.). Jinak bude tomu u rodičů a sourozenců; ti mají nárok na odbytné jen tehdy, žili-li se zemřelým alespoň půl roku před jeho úmrtím ve společné domácnosti a byli-li výživou převážně na něho odkázáni. Okolnosti tyto bude nutno zjistiti jednak žadatelovým prohlášením, jednak dotazem na obecním úřadě posledního bydliště zemřelého, po případě dožádáním politického úřadu I. stolice, aby provedl úřední šetření.

O ostatních okolnostech bude vyžádán listinný průkaz (arg. ex § 133, odst. 3.: »Pohřebné a odbytné vyplatí se po předložení dokladů, osvědčujících nárok«). Různé listiny žadatel jistě již bude míti po ruce, chybějící mohou snadno býti obstarány ve formě výpisu z matriky.

Z dokladů jest předložiti:

a) Jde-li o odbytné vdově: 1. úmrtní list pojištěncův, 2. oddací list, 3. potvrzení matričního úřadu (politického úřadu, farního úřadu atd., na Slovensku obecního neb obvodního notáře), že vdova v čase úmrtí manželova nebyla od něho z vlastní neb oboustranné viny soudně rozvedena, a že manželství nebylo soudně rozloučeno nebo prohlášeno za neplatné.

Totéž platí obdobně při odbytném vdovci.

Je-li podezření, že žadatel smrt pojištěncovu zavinil nebo spoluzavinil, nutno zjistiti bližší okolnosti, zejména bylo-li zahájeno trestní řízení.

Tím nemá býti předbíháno řešení otázky, zdali je nárok na odbytné i tehdy, kdyby nárok na vdovský (vdovecký) důchod byl vyloučen z důvodů uvedených v § 115.

b) jde-li o odbytné dětem: 1. úmrtní list pojištěncův, — 2. rodné listy všech (i nemanželských) dětí zemřelého, — 3. potvrzení matričního úřadu (viz shora pod a) č. 3), že není tu vdovy (vdovce) a že všechny děti jsou na živu.

Nevlastní děti nepřicházejí v úvahu. Otázka, mají-li nárok též osvojenci a schovanci (podle analogie § 118), po případě i vlastní děti starší 17 let, musí zatím zůstati otevřena a bude rozhodnuta, až se vyskytnou konkrétní případy.

c) Jde-li o odbytné rodičům: 1. úmrtní list pojištěncův, — 2. rodný list pojištěncův, — 3. potvrzení matričního úřadu (viz shora pod a) č. 3), že zemřelý nebyl ženat a nezanechal dětí (ani nemanželských), že rodiče jsou oba na živu nebo jen ten z nich, který činí nárok.

d) Jde-li o odbytné sourozencům: 1. úmrtní list pojištěncův, — 2. rodný list pojištěnce a všech sourozenců, kteří činí nárok, — 3. potvrzení matričního úřadu (viz shora pod a), č. 3), že všichni tito sourozenci jsou na živu.

Podotýká se, že zde bylo pamatováno pouze na případy pravidelné; bude-li ve zvláštním případě třeba předložiti doklady další, budou dodatečně vyžádány.

Původní listiny možno vždy nahraditi úředním výpisem z matriky. Předložení celkového výpisu se doporučuje vůbec tam, kde jde o zjištění rodinných poměrů několika osob.

Doklady jsou podle § 254 osvobozeny od kolků.

Při předložení takto instruovaných žádostí jest přesně sděliti, od kdy do kdy a ve které třídě zemřelý byl pojištěn v invalidním a starobním pojištění, jakož i zdali a za kterou dobu pojistné bylo předepsáno a zaplaceno.

O tom, zdali nemocenské pojišťovny mají býti pověřeny přiznáváním odbytného (§ 188), bude rozhodnuto v budoucnosti.

Oběžník Ústřední sociální pojišťovny ze dne 10. září 1926, č. 15, o invalidním a starobním pojištění důchodců a pensistů.

Podle § 6, písm. d), zákona č. 221/1924, je z povinného pojištění invalidního a starobního vyloučen, kdo požívá důchodů invalidního, starobního, vdovského nebo vdoveckého podle tohoto zákona, nevzdá-li se ho.

Podle téhož §, písm. e) jsou z invalidního a starobního pojištění vyloučeny osoby, podrobené pojištění podle právních předpisů o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců, čítajíc v to i osoby uvedené v § 2, odst. 1., čís. 1 a 7, zák. čís. 89/1920, a v § 9, čís. 3, vl. nař. čís. 506/21.

Z pensijní pojistné povinnosti jsou vyňati podle § 2, odst. 1. zák. č. 89/1920 zaměstnanci, kteří teprve po dokonaném 55. roku svého věku vstupují po prvé do zaměstnání, zakládajícího jinak pensijní pojistnou povinnost a podle čís. 7 invalidní důchodci, i když jsou zaměstnáni v povolání o sobě podrobeném pensijní pojistné povinnosti, nevzdají-li se důchodu. Za tyto vyňaté zaměstnance (tedy jak za osoby přestárlé, tak za invalidní důchodce, zaměstnané v povolání jinak pensijní pojistnou povinnost zakládajícím), je zaměstnavatel povinen odváděti nositeli pensijního pojištění tu část premií, kterou by, kdyby z pojistné povinnosti nebyli vyňati, nesl ze svého (a to ve prospěch fondu pro podporu potřebných nezaměstnaných).

Z těchto zákonných ustanovení plyne jasně toto:

Ze starobního a invalidního pojištění podle zákona č. 221/1924 nejsou vyloučeny pouze osoby podrobené pensijnímu pojištění, nýbrž i další osoby, zaměstnané v povolání jinak pensijní povinnost zakládajícím, avšak z pensijního pojištění vyloučené buď jako přestárlé (starší 55 let), anebo jako invalidní důchodci.

Toto ustanovení znamená tedy v praksi, že právě vyjmenované osoby nejsou pojaty ani do pojištění pensijního, ani do pojištění starobního a invalidního podle zákona č. 221/1924, jsou-li zaměstnány v povolání jinak pensijní povinnost zakládajícím. Jest tedy docela zřejmý úmysl zákonodárce čeliti domněnce, že na místo pensijního pojištění, které by jinak bylo učiněno, vstupuje vůči těmto osobám pojištění invalidní a starobní podle zákona čís. 221/1924.

Samozřejmé jest naproti tomu, že zaměstnanci, kteří nekonají prací zakládajících pensijní pojistnou povinnost i když pobírají invalidního důchodu pensijního pojištění, pojištění podle zák. č. 221/1924 jsou podrobeni.

Pod ustanoveními § 9, čís. 3, vl. nař. čís. 506/21, uvedeného v § 6, písm. e), spadají osoby, požívající pensijního zaopatření (pense, důchodu